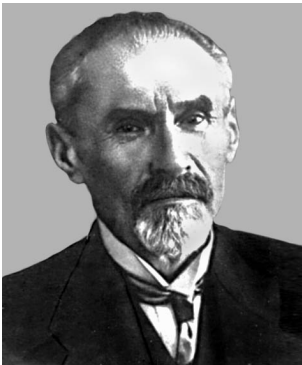

І. І. Ткаченко, А. І. Шушківський

Едельштейн Яків Самуїлович

ЕДЕЛЬШТЕЙН Яків Самуїлович (16(28). 08. 1869, містечко Балаклія, нині місто Харків. обл. – 22. 01. 1952, Ленінград, нині С.-Петербург) – геолог, геоморфолог, географ. Доктор геол.-мінерал. н., проф. Заслужений діяч н. РРФСР (1936). Державні нагороди СРСР. Закін. Харків. університет (1894). Провадив 1896–1903 геол. дослідж. на Далекому Сході (Сіхоте-Алінь, Маньчжурія, Пн. Китай; Золота медаль Рос. геогр. товариства), на Памірі. 1901 здійснив навколосвітню подорож. 1904–07 працював консерватором у Геол. музеї С.-Петербур. АН, за дорученням якого вивчав палеозой. відклади Гірської Бухари (нині Узбекистан; за працю «Верхнепалеозойские слои Дарваза», яка вийшла 1908, у 1912 Рос. геогр. товариством нагородж. медаллю ім. М. Пржевальського). 1908–49 – у Всесоюз. н.-д. геол. інституті (засн. на базі Геолкому–Центр. н.-д. геол.-розв. інституту; Ленінград). Будучи його співробітником, займався геол. дослідж. у Мінусин. улоговині та прилеглих р-нах Кузнец. Алатау, Зх. і Сх. Саяну. Е. вперше узагальнив особливості геол. будови Зх.-Сибір. низовини, низка його праць присвячена геоморфології (фундатор рад. школи), а також четвертин. геології. Водночас 1930–38 – вчений секр., ред. «Известий», від 1947 – чл. президії (дійс. чл. став після далеких експедицій) Геогр. товариства. Один із засн. Вищих геогр. курсів (1916) та на їх основі Геогр. інституту (1918) в Петрограді (нині С.-Петербург). 1924 після приєднання Геогр. інституту до Ленінгр. університету Е. став деканом геогр. ф-ту, потім тривалий час був дир. Геогр.-екон. НДІ при ньому, 1944–49 очолював кафедри геоморфології та заг. геології. Під час 2-ї світової війни керував укладанням геоморфол. карти Уралу. Гол. ред. «Большого советского атласа мира» і зб. «Советская геология». Автор першого в СРСР університет. курсу «гляціологія». 31 березня 1949 заарешт. у т. зв. краснояр. справі, 28 жовтня 1950 засудж. до 25-ти р. виправно-труд. таборів. Помер у тюрем. лікарні. Реабіліт. 1954.

Основні праці

Открытие золота в бассейне р. Тумнин // Изв. Об-ва горных инженеров. 1900. № 4;
Конспект лекций по геоморфологии. Ленинград, 1931; Введение в геоморфологию.
Ленинград, 1932; Краткая инструкция для производства геоморфологических наблюдений в
поле. Ленинград; Москва, 1935; Инструкция для геоморфологического изучения и
картирования Урала. Ленинград, 1936; Основы геоморфологии. Москва, 1938; 1947.

Рекомендована література

1. Соколов Н. Н. Яков Самойлович Эдельштейн. Ленинград, 1970;
2. Репрессированные геологи. Москва; С.-Петербург, 1999.

Бібліографічний опис:

Едельштейн Яків Самуїлович / І. І. Ткаченко, А. І. Шушківський // Енциклопедія Сучасної
України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та
ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. –
Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18600>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України
([докладніше](#)).